

ТМ	Г. XXX	Бр. 2	Стр. 183 - 190	Ниш	април - јун	2006.
----	--------	-------	----------------	-----	-------------	-------

UDK 28:343.326

Прегледни чланак

Примљено: 15.03.2006.

Ташби Сајед

Савет за демократију

САД

Павле Мојзес

Роузмонт колеџ

САД

МУХАМЕД НИЈЕ ПОСЛАНИК ТЕРОРИСТА (Дијалог између Ташби Саједа и Павла Мојзеса)

Резиме

Ташби Сајед (Tashbih Sayyed), муслиман и диретни потомак посланика Мухамеда критикује ћутање а некад и отворене симпатије од стране великог дела муслимана на терористичке акције радикалних и фундаменталистичких исламиста и вахабиста. Он се оштро дистанцира и од терориста и од оних који их пасивно одобравају, закључујући да пророк ислама, Мухамед, не може бити и посланика терориста.

Павле Мојзес подржава Саједову позицију и констатује да они који инсистирају да се њихова религија поштује морају то заслужити својим понашањем и идејама а не једноставним инсистирањем да пошто они поштују неког да то морају и други.

Сајед одговара да га је Мојзес добро разумео и да разумљиво није желео да стереотипише муслимане, али да је самокритика нужна и да муслимани не смеју мрзети не-муслимане него морају одбити екстремизам и тероризам.

Кључне речи: тероризам, исламизам, вахабизам, верско поштовање, самокритика

Увод Павла Мојзеса

Често се чују, бар у Америци, замерке да после разних крвољачних екцеса радикалних исламиста, не могу се наћи критике тих терористичких напада од стране умерених и слободоумних муслимана.

pmojzes@rosemont.edu

То је донекле објашњиво или страхом или потајним пристајањем великог броја тзв. умерених муслимана. Ташби Сајед (Tashbih Sayyed) се својим писањем оштро супротставио баш таквом стању унутар исламске религије којој и сам припада. Кривица је и до штампе и медија западних земаља које врло често не објављују писања самокритичких муслимана него само оних који бацају сву кривицу на оне за које сматрају да су непријатељски настројени према свему што је исламско те да их се не уважава и не поштује као што би муслимани и њихове светиње заслужили. Тиме се и даље продубљује јаз између религија и долази до све већег конфликта међу цивилизацијама.

Међу свим онима који не желе такав цивилизацијски сукоб, а верујемо да њих има врло много, налази се и група учењака, следбеника тзв. аврамских религија, тј. јудаизма, хришћанства и ислама, који су се определили за дијалог међу религијама и цивилизацијама, а не сукоб. У мају 2002. на позив покојног председника Републике Македоније, Бориса Трајковског, у Скопљу је одржана једна у низу интернационалних јеврејско-хришћанско-муслиманских дијалогских конференција, коју сам ја организовао са мојим америчким колегом Леонардом Свидлером. Међу муслиманским учесницима је био и др Ташби Сајед, који оставио врло позитиван утисак због свог отвореног, разумног и јасног дијалогског опредељења.

У фебруару 2005. након новог таласа крвавих демонстрација у исламском свету које су проузроковане многим факторима, од којих је један био негодовање због објављивања малог броја карикатура у једним данским новинама, а уз то још и много трајнијим терористичким акцијама и против не-муслимана и другчије мислећих или верујућих муслимана, Ташби Сајед је написао чланак којег нам је електронски проследио. По мом мишљењу, то је тако изванредан допринос узајамном разумевању и поверењу, да сам реаговао још истог дана са мојим прилогом на који је он већ следећег дана одговорио. Захваљујемо главном уреднику *Тема*, професору Драгољубу Б. Ђорђевићу, што је спремно прихватио моју понуду да се то преведе на српски и штампа у том озбиљном научном часопису. Прихватио сам да преведем то са енглеског на српски у нади да ће тај наш дијалог са друге стране океана допринети продубљивању позитивних контаката међу аврамским религијама на Балкану. То желим да урадим тим пре што мислим да једна од закључних реченица Ташбија Саједа "да нису сви муслимани терористи али да су сви терористи муслимани", нажалост, није у потпуности тачна јер су и друге светске религије производиле верске фанатике који су деловали терористички, тј. проливали крв невиних, наводно у Божје име, од чега сви верници и људи добре воље мора да се дистанцирају.

Наравно, оваква самокритичка анализа др Саједа не би требало да буде подстрек противницима ислама као наводно оправдање за

њихове антиисламске предрасуде, него се ваља угледати на њега у смислу Исусових речи: "А зашто видиш трун у оку брата својега, а брвно у оку својему не осјећаш?" (Матеј 7:3). Саједов и мој приступ је у складу са чланком Марка Ђурића "Какву бих цркву данас желео?", објављеном у *Темама* (бр. 3/2004).

Мухамед није посланик терориста

Ташби Сајед (доктор филозофије)¹

Као муслиман следио сам са великом агонијом и стидом растућу религиозну махнитост широм муслиманског света изазвану карикатурама штампаним у данским новинама. С једне стране се види да је овако изражен бес од стране исламиста² показао до које је мере ислам разбојнички заведен од стране радикала, а с друге стране подвлачи повредивост, тј. слабост отворених друштава према растућим упливом милитантног ислама. Демонстрирано насиље од стране исламиста натерало је демократска друштва да се суоче са стварношћу да муслимани, уколико не буду одбили неке од основних принципа политичког ислама, никад неће бити интегрисани у секуларна друштва. Увек ће остати препрека у развоју плуралистичког друштвеног уређења и интелектуалног напретка.

Лудачка игра изведена на улицама у име љубави и поштовања посланика Мухамеда је исто натерала многе муслимане да се пробуде из дремежи и да размисле зашто су њихова вера и њихов пророк одједном постали предмет критике и подсмевања од стране не-муслимана? Дали је то заиста узрок што Запад има антиисламски став? Или је зато што су сви терористи муслимани и што сви бомбаше самоубице тврде да су њихова убилачка дела у равној линији са традицијом њиховог посланика?

Поставља се питање зашто муслимани нису покушали да спрече религијски апсолутизам? Многи се слажу да је муслиманско ћутање, при суочавању с растућим исламским радикализмом, допринело стварању утиска да је Ислам зла вера. На крају крајева, све религије су само целокупна сума друштвеног понашања својих следбеника. Чињеница јесте да су муслиманска друштва, бар она у модерној историји, увек представљала слику насиља и сукоба, а пошто је рели-

¹ Писац је главни уредник "Пакистана данас" и "Муслиманског света", недељних новина које излазе у Калифорнији. Он је председник Савета за демократију и хонорарни члан Хадсон института.

² Термин исламиста или исламизам се употребљава за милитантне, фундаменталистичке, радикалне муслимане који стављају не Бога него њихову верзију ислама као највећу вредност која руководи њиховим акцијама. (опаска преводиоца).

гија изгледа увек играла улогу у њима, то је појачало утисак да ислам подупиरे насиље. Сасвим је уобичајено у муслиманским друштвима да се позива на ислам и његовог пророка да би се добила потпора нешколованих маса. Било да је убиство због части или групно силовање наређено од стране сеоских старешина или напад на верске објекте или убиство особе која припада мањинској секти, сваки појединачни ужас је извршен у име религије. Сад су људи почели да постављају питање о рационалности употребе религије или посланиковог имена за унапређење политичких циљева или за себичан повод и крвопролиће.

Да су муслимански учењаци (теолози) осудили ону двојицу бомбаша самоубица који су напали бараке америчких и француских мировних снага у Бејруту 1983. године, самоубилачка бомбардовања не би постала уобичајена и нико не би идентификовао ислам са тероризмом. Али су они ћутали док је "Исламски цихад" преузео одговорност и изјавио да је то био исламски чин. Њихово ћутање је значило одобравање тог криминалног акта и данас немају право да се туже зашто немуслимански свет гледа на њихову веру у тако неласкавим бојама.

Вахабисти³ су представили ислам као лиценцу за убијање неверника. А пошто се ни један муслимански учењак није супротставио овој убилачкој идеологији, убиствена бомбардовања су сада постала рутинска у муслиманском животу – само током недеље 9. фебруара 2006⁴ вахабијски бомбаш самоубица је експлодирао усред муслиманске религијске процесије у Хунгу, у Пакистану, усмрћујући неколико десетина верника. Данас у муслиманском свету бомбаши самоубице су хероји а њихове мајке се упоређују са најсветијим женама муслиманске историје.

Исламски радикали су употребљавали Куран и послаников живот да би бестидно оправдали њихову криминалну активност. Вахаби верски учењаци су описивали бомбаше самоубице из Палестинског Ауторитета као муџахедине (свете ратнике), мртве убице као сахиде (мученике), а муслимански одговор је била дуга и приметљива тишина. Према томе, деветнаест терориста који су отели авионе у септембру 2001. нису сматрани за терористе, него хероје од стране исламске заједнице широм света.

Сваки пут кад вахаби убице дигну свој мач да одрубе главу невиној особи они вичу *Allahu Ekber* ("Бог је велик"). Са видео касете које показују та одрубљивања глава виде се пароле у позадини ко-

³ Вахабисти су радикална и нетрпељива интерпретација ислама која преовладава у Саудијској Арабији, али и шире. Ташби Сајед је третира и као узрочника исламске милитантности (опаска преводиоца).

⁴ У време писања овог чланка.

је проглашавају љубав и оданост пророку Мухамеду. Сви бомбаши самоубице носе траке преко тела исписане са *Шахадом* ("Нема Бога сем Бога и Мухамед је његов Пророк"). Арапски домови и улице су излепљене плакатама које величају убице као мученике. Терористи који парадирaju арапским улицама као хероји искрено верују да ће ићи у небо и да ће на крају бити послуживани од 72. девице. Тако су изјављивали на телевизији. Са таквом примитивном социологијом на дневном виделу у муслиманском свету да ли ико, ко је при чистој свести, може да окриви не-муслимане за окривљавање ислама?

Муслимани, који су неуморни окривљујући не-муслимане за давање злог гласа њиховој вери, треба за свој сопствени интерес да погледају на лик својих суверника који држе мачеве над главама невиних странаца у Ираку. Да ли не изгледају зли? Ја сам се увек чудило да ли муслимани схватају утицај парола исписаних на транспарентима изнад исламистичких главосеча? Какав је то Алах и посланик који би благословио такве варварске чинове? Ти транспаренти декларишу најгору врсту варварства извршеног у име исламског учења. Зашто не би не-муслиман мислио да је ислам зла вера кад све *фатве* (религијске судске одлуке) издане у Саудијској Арабији и Египту оправдавају ове убице и бомбаше самоубице? Зашто није издана нити једна једина *фатва* која би прогласила те варваре неверницима?

Ја сам муслиман и Сајед (*Sayyed*). То значи да сам ја директни потомак посланика Мухамеда. Ја знам да прави следбеник посланика Мухамеда не може да подупире, тренира, потпомаже и управља убилачким бомбардовањима. Они који искрено љубе посланика ислама не могу сећи главе људима. Не могу бити бомбаши самоубице и убице. Зато ја искрено верујем да пророк Осаме, Заркаве, Завахире и вахабиста није исти као мој. Један посланик мира не може бити посланик терориста. Посланик терориста морао би и сам бити терориста.

*Пријемљив одговор Ташиби Саједовом
"мухамед не може бити посланик терориста"*

Павле Мојзес⁵

Наш пријатељ Ташби Сајед је написао невероватно промишљен есеј. Испрва сам хтео да додам и реч "храбар", али сам онда мислио зашто би била потребна храброст да човек отворено пише о

⁵ Писац је професор религије на Роузмонт колеџу у Пенсилванији, САД. Родом је из Југославије. По вероисповести је методиста (протестантски хришћанин). Уредник је "Religion in Eastern Europe" и "Journal of Ecumenical Studies". Организатор је и учесник бројних јеврејско-хришћанско-муслиманских дијалога.

својим убеђењима? Обично не би била потребна храброст. Нажалост, у данашње доба напетости и уплива исламиста то ипак захтева доста храбрости. И због тога подржавам Ташби Саједа.

У последње време много је писано и од стране муслимана и извесних хришћана о непоказивању поштовања према муслиманима и њиховом посланику Мухамеду од оних који цртају карикатуре или их прештампавају или оних који бране право на негативне погледе на ислам, на друге религије, па чак и на Бога. Кад би свет био савршен ми бисмо сви били учтиви, обзирни, љубазни и пуни међусобног и међурелигијског поштовања. Међутим, ми нисмо сви истих уверења, и у стварности нити поштујемо један другог нити поштујемо свеце, свете књиге и објекте других вера. То чинимо из различитих разлога, а неки од њих су теолошки. Монотеистичке религије, као што су јудаизам, хришћанство и ислам, историјски нису показивале поштовање и респект политеистичким боговима, него су их третирали оштро или чак нељудски – и то у име монотеистичког Бога. Слично смо се понашали према монотеистичким религијама и црквама које су нам у формалном смислу блиске. Зашто би се онда чудили кад људи који не деле наша уверења не показују поштовање према нама или нас чак и намерно вређају? Чињеница јесте да смо то чинили вековима.

У данашња времена многи се од нас искрено труде да путем дијалога упознају један другог, брину један о другом, и поштују извесне особе наших дијалогских партнера. Желимо да подупремо поштовање једног за другог. Међутим, поштовање се не може захтевати, командовати, тражити, законом одредити или присилити. Поштовање се само може изазвати или извабити од стране особе или заједнице која жели да буде поштована. Ако се ја понашам као пристojна и часна особа и други виде у мојој вери и делима оно што се може поштовати и угледати, онда ће поштовање бити природна реакција оних који ме познају. Као хришћанин ја сам и те како свестан да смо се и ја и моја религијска заједница и у прошлости а и садашњости понашали и говорили и мислили на начине који природно не воде поштовању, него напротив стварали неповерење и одбојност. Не треба да сам изненађен ако многи људи не поштују извор моје инспирације, наиме Бога, Исуса, Библију, хришћанство, итд. Не само они ван моје религије него чак и они унутар моје шире црквене заједнице у којој сам одрастао имају доброг разлога да буду саркастични или чак и непријатељски расположени. Уместо да их нападам, треба да се запитам како могу да поправим своје лично понашање као и понашање моје заједнице. Самопоштовање и поштовање других ће природно следити.

Оно што важи за мене важи и за друге религије. На пример, погледајте на Далај Ламу. Нисам чуо ни једном да он и његова Ти-

бетанска будистичка заједница захтевају поштовање или да би били увређени ако неко то не показује према њему, мада је он у његовој заједници сматран живим Будом. Ја не делим њихова убеђења, али поштујем Далај Ламу због начина његовог живота. И поштујем га више него многе познате хришћане, нарочито оне који су извршили гнусна и окрутна дела.

У истом смислу као и гледиште Ташбија Саједа, ја исто не следим Исуса у чије име се дешавају крволочна дела од стране оних који изјављују да то чине у Исусово име. Морамо бити самокритични, а и критични, према злу учињеном од стране људи који тврде да су следбеници овог или оног пророка или религије када чине злодела. Показивање неискрене мирољубивости неће помоћи вишем циљу људског успона према већој доброту и побожности.

Морамо изјавити нашу одбојност и осуду оних из редова наших религијских заједница који су извршили отмицу религије како је извршено у мојој домовини, бившој Југославији, од стране православних, католичких и муслиманских фундаменталиста, и како се то још увек чини широм света. Није ни чудо да многи слабо информисани људи виде религију као главни узрок ратова и других зала у свету – као да нема и нерелигиозних људи који чине иста злодела.

Дакле, изражавам дивљење Ташбију Саједу. Њега и његовог посланика својевољно поштујем без икакве потребе да ме се присиљава или на мене пропагандом утиче, док посланике свих терориста – исламских, а и хришћанских и других – не уважавам, него их категорички одбијам.

Одговор Ташбија Саједа

Оно што је др Павле Мојзес писао перфектно објашњава срж мојих мисли. Сама чињеница да сам се идентификовао као муслиман на самом почетку мог чланка подвлачи смисао да не намеравам да стереотипишем муслимане. Ја јесам муслиман, али сам ван табора Осаминог и вахабијевског ислама. Чињеница јесте да нису сви муслимани терористи али су сви терористи муслимани. То не можемо порећи.

Моја бол је проузрокована ћутањем муслимана кад су суочени корупцијом и заразом исламске теологије. Желим да кажем да уколико не научимо да сами себе критикујемо, то ће онда бити учињено од стране оних који стоје ван групе. А пошто сви стварају утисак о религији по ономе што чине њени следбеници, онда ако муслимани желе да им се вера и пророк не понижавају морају почети да се супротставе радикалима, фундаменталистима, цихадцима и вахабистима који су основни узрочници врло негативне слике наше вере и нашег пророка.

Муслимани морају мислити зашто њихова света књига, Куран, забрањује присиљавање у вези са ширењем вере. Разлог је да је ислам ствар ума а не исламске државе. Оног дана кад би већина становника овог света прихватила исламски ум, онда би исламска држава аутоматски постала стварност. А кад муслимани и сами буду имали исламски ум, онда би прво постали толерантни, плуралистични и укључиви. Престаће да мрзе "друге", јер нема "других" међу Божјим створењима.

Муслимани треба да траже од исламиста да престану тврдити да су они муслимани. Муслимани морају почети да говоре против нетрпељивих међу њима – антисемити, антихришћани и антихиндуисти не могу тврдити да су муслимани.

Муслимани су ти који су својим делима пројектовали своју веру као насилну вероисповест. Не смемо кривити друге.

ЖЕЛИМ ДА ПОДВУЧЕМ ДА НЕ СТЕРЕОТИПИШЕМ МУСЛИМАНЕ, НЕГО ИХ САМО ИЗАЗИВАМ ДА ПРЕСТАНУ СА ЋУТАЊЕМ И ОДБАЦЕ РАДИКАЛИЗАМ, ЕКСТРЕМИЗАМ И МРЖЊУ ПРЕМА ДРУГИМА.

Tashbih Sayyed, Paul Mojzes, USA

MUHAMMAD IS NOT THE PROPHET OF TERRORISTS

Summary

Tashbih Sayyed, a Muslim and direct descendant of the Prophet Muhammad, criticizes the silence and sometimes open sympathies of a large number of Muslims for the terrorist actions of radical and fundamentalist Islamists and Wahabis. He clearly distances himself both from the terrorists and those who passively support it, concluding that the Prophet of Islam, Muhammad, cannot also be the prophet of terrorists..

Paul Mojzes supports Sayyed's position and states that those who insist that their religion must be respected must deserve it by their behavior and ideas rather than with mere demand that since they honor someone that others must honor them as well.

Sayyed replied that Mojzes understood him correctly and that he did not wish to stereotype Muslims but that self-criticism is necessary and that Muslims must not hate non-Muslims but must reject extremism and terrorism.

Key Words: Terrorism, Islamism, Wahabism, Religious Respect, Self-criticism